

نویسنده: اف.م. شکیل «F.M.Shakil» .
منبع و تاریخ نشر: کریدل «2022-12-26»
برگردان: پوهندوی دوکتور سیدحسام «مل» .

رها کردن افغانستان برای همسایگانش خطرناک است

Abandoning Afghanistan is dangerous for its neighbors

علیرغم کاستی های فراوان طالبان ، تنها یک رویکرد یکپارچه و چند جانبه برای مذاکره با امارت اسلامی و به رسمیت شناختن آن می تواند از مرزهای کشورهای همسایه محافظت کند .

Despite the Taliban's many shortcomings, only a unified, multilateral approach to negotiating with and recognizing the Islamic Emirate will safeguard the borders of neighboring states.

عکاسی کریدل

پس از خروج نیروهای ایالات متحده و **ناتو** از افغانستان در ماه اوت سال گذشته، به نظرمی رسد که دولت تفرقه افکن به رهبری طالبان در کابل به بن بست دیپلماتیک رسیده است به نظر می رسد

همسایگان آن که قبلاً مشتاق با زگرداندن وضعیت عادی به منطقه متلاطم بودند، امارت اسلامی را رها کرده اند.

بیش از یک سال پس از تحویل این کشور به طالبان، حتی یک همسایه افغان به طور رسمی دولت طالبان را به رسمیت نشناخته است. اما آنها نیز با همچنان به دنبال تضعیف آن «رولت تفرقه افگن» نیستند، و به درجه اول به این دلیل که خلاء قدرت ناشی از نبردهای نیا بتی می تواند برای ایالات متحده و سازمان های تروریستی خارجی سودمند باشد - دو بازیگر اصلی که همسایگان افغانستان آنها را بزرگترین تهدید می دانند.

دلیل اصلی بن بست دیپلماتیک ادامه دار این است که طالبان در اجرای تعهدات خود در قبال جامعه بین المللی به شدت شکست خورده اند و همچنان به ستیزه جویان خارجی متهم به حمله به همسایگان خود از آن سوی مرزها پناه می دهند.

بی ثباتی باعث ناامنی می شود

جهان و به ویژه همسایگان افغانستان نمی خواستند حکومت طالبان را به رسمیت بشناسند، زیرا که طالبان نمی توانست و یا که نتوانستند «دولتی برای همه» تشکیل دهند که نمایندگان از همه ادیان، فرقه ها، قومیت ها و گروه های اجتماعی در آن حضور داشته باشند.

امروز، توسعه اجتماعی-اقتصادی افغانستان در معرض خطری ثباتی و در تحت حکومت نادرست است که پیامدهای ژئواکونومیک و ژئوپلیتیکی ویرانگر برای کل منطقه داشته است.

تعدادی از پروژه های سرمایه گذاری کلیدی که به دنبال بهبود ارتباطات اقتصادی، تجارت، و ترانزیت بین آسیای جنوبی و مرکزی - و ثبات افغانستان در این پروسه بودند - متوقف یا کند شده اند.

پروژه های بزرگ منطقه ای که به دلیل نگرانی های امنیتی آسیب دیده اند عبارتند از: پروژه انتقال برق آسیای مرکزی- آسیای جنوبی، خط لوله گاز ترکمنستان-افغانستان-پاکستان-هند و پروژه اتصال برق ترکمنستان-افغانستان-پاکستان.

ناتوانی در توقف تروریست های خارجی

به نظر می رسد که رهبری طالبان تمایلی به رعایت استانداردهای بین المللی مندرج در توافقنامه صلح دوحه ندارد، علیرغم چالش های امنیتی عمده ای که کشورهای هم مرز با افغانستان با آن روبرو هستند.

توافق دوحه که در اوایل سال 2020 به امضا رسید، از طالبان خواسته شد تا «گروه ها یا افراد تروریست خارجی» مانند القاعده و داعش خراسان را با استفاده از خاک افغانستان برای ایجاد تهدید علیه ایالات متحده، و متحدانش بازدارد. و سایر ملل توافق دوحه را همچنین بر اهمیت تضمین یک آتش بس جامع و طولانی مدت قبل از آغاز تعامل و گفتگوهای بین الافغانی تاکید کرد. با این حال، طالبان وعده آتش بس خود را برای آغاز مذاکرات زیر پا گذاشتند و در عوض از طریق یک حمله نظامی بر افغانستان مسلط شدند.

چین، روسیه، ایران، هند، پاکستان، جمهوری قرقیزستان، قزاقستان، تاجیکستان و سایر کشورهای اطراف همگی با سازمان های تروریستی که خارج از افغانستان فعالیت می کنند با چالش

های واقعی مواجهه شده اند. القاعده، جماعت انصار الله، جنبش اسلامی ازبکستان (IMU)، اتحادیه جهاد اسلامی (IJU)، جنبش اسلامی ترکستان شرقی (ETIM)، دولت اسلامی کردستان (IS-K)، تحریک طالبان پاکستان (TTP) و جنبش اسلامی ازبکستان همگی سنگرها بی در افغانستان ایجاد کرده اند.

معضل طالبان

منصور خان محسود، مدیر اجرایی مرکز تحقیقات فئا (FRC) مستقر در اسلام‌آباد، یک اندیشکده مستقل، به *The Cradle* گفت که اقدام ملموس علیه *TTP*، *ETIM*، القاعده، داعش و شورشیان بلوچ مشکلاتی را این گروه برای دولت طالبان ایجاد خواهد کرد.

به همین دلیل، کابل نمی‌تواند به وعده‌های جامعه جهانی مبنی بر عدم استفاده از خاک افغانستان برای گسترش تروریسم و میزبانی از گروه‌های شبه نظامی که به کشورهای همسایه حمله می‌کنند، پایبند باشد.

واقعیت این است که این گروه‌ها بیش از ده سال است که در کنار طالبان در جنگ افغانستان علیه **نا تو** و ارتش ملی افغانستان می‌جنگند، بنا بر این اگر طالبان علیه آنها اقدام می‌کردند، با سربازان و فرماندهان خود به مشکل برمی‌خورند. **محسود** توضیح داد رهبران طالبان این را به عنوان حيله ای برای آرام کردن ایالات متحده و دیگر کشورهای غربی تفسیر می‌کنند.

به رسمیت شناختن بین المللی

به گفته **اندرو کوربیکو**، تحلیلگر ژئوپلیتیک مستقر در مسکو، "هیچ کشوری مشروعیت رهبری طالبان بر افغانستان را به رسمیت نمی‌شناهد، اما همه سها مداران منطقه هنوز به طور عملی با آن درگیر هستند".

وی افزود: «روسیه حتی یک قرارداد کالایی با آنها در ماه سپتامبر امضا کرد، که این گروه به دلیل تمایلش به اینکه مسکو به عنوان یک بازیگر کلیدی در اقدام پیش‌بینی شده تعادل ژئواکونومیک، به ویژه در مقابل اسلام‌آباد عمل کند، با آن موافقت کرد.»

اکثر همسایگان افغانستان علیرغم استفاده از چتر سازمان همکاری شانگهای (SCO) شروع به ایجاد روابط دوجانبه با طالبان برای تضمین های امنیتی ژئواستراتژیک، ژئواکونومیک و شخصی کرده اند.

کوربیکو توضیح می‌دهد که موضع فعلی روسیه ابراز ناامیدی از شکست طالبان در تشکیل یک دولت واقعاً قومی و منطقه ای و مبارزه معنادار با تجارت مواد مخدر بوده است: «

روسیه فکر می‌کند که مسود کردن چندین میلیارد دلار از دارایی‌های افغانستان توسط ایالات متحده به این نتیجه تا سف بار کمک کرده است. در عین حال، همیشه طالبان را به خاطر انجام تمام تلاش خود برای کنترل داعش-خراسان ستایش کرده است.»

کوربیکو در رابطه با بدتر شدن روابط اسلام‌آباد با کابل که منجر به چندین درگیری مرزی با تلفات در هر دو طرف شکاف شده است، هشدار می‌دهد که حمایت غیر رسمی افغانستان از تحریک طالبان پاکستان (TTP) در حال خارج شدن از کنترل است و خطر تبدیل شدن به بیشترین را دارد.

منبع مهم بی ثباتی منطقه ای در حال حاضر، معضل امنیتی پاکستان و طالبان با نزدیک شدن اسلام آباد به واشنگتن، به ویژه در بعد نظامی آن، ایجاد شده است، و با توجه به کمبود اعتماد بین پاکستان و طالبان، امید چندانی نیست که به زودی حل شود " او گفت .

شرکت کارنگی، یک اندیشکده آمریکایی، در یک مطالعه اخیر فاش کرد که همسایگان افغانستان نگران چندین موضوع هستند که مهمترین آنها هجوم گروه های تروریستی خارجی به این کشور است .

از جمله نگرانی های دیگر می توان به پایگاه ضعیف و بی ثبات قدرت طالبان، سیاست های اجتماعی واپس گرایانه این کشور، بحران اقتصادی و انسانی ناشی از تعلیق کمک ها، مسدود شدن دارایی های خارجی افغانستان، تحریم ها علیه رهبران طالبان، و ناتوانی یا عدم تمایل دولت به آن اشاره کرد با این مسائل برخورد کنند .

اعلامیه دوشنبه

در اواسط سپتامبر 2021، درست یک ماه پس از خروج ایالات متحده از افغانستان، سازمان همکاری شانگهای برای برگزاری نشست در دوشنبه، تاجیکستان، عجله کرد تا در مورد قدرت گرفتن طالبان و پیامدهای منطقه ای برای کشورهای همسایه بحث کند .

در اعلامیه دوشنبه آمده است که امنیت و ثبات فضای سازمان همکاری شانگهای به حل زودهنگام ممکن وضعیت در افغانستان بستگی دارد از جمله درخواست های اصلی این گروه این بود که طالبان دولتی تشکیل دهند که شامل افراد از همه گروه های قومی، مذهبی و سیاسی کشور باشد . سازمان همکاری شانگهای همچنین تاکید کرد که افغانستان باید عاری از تروریسم، جنگ و مواد مخدر باشد تا به کشوری مستقل، بی طرف، متحد، دموکراتیک و صلح آمیز تبدیل شود .

هدف اولیه ابتکارات ژئوپلیتیکی **اتحاد اوراسیا** این بود که وظیفه ناظر را از نیروهای **ناتو** به رهبری ایالات متحده بگیرد تا افغانستان بار دیگر به عنوان پناهگاه سازمان های تروریستی تبدیل نشود با این حال، به نظر می رسد که اختلافات داخلی سازمان همکاری شانگهای و تلاش های اعضای آن برای مذاکره با طالبان به صورت دوجانبه، گروه های تروریستی را برای تشکیل مجدد در افغانستان جسور کرده است .

قدرت نهادی سازمان همکاری شانگهای به دلیل برخی تقسیمات در حوزه آن تضعیف شد و توجه از وضعیت نامطلوب در افغانستان به منافع شخصی ژئواکونومیک و ژئوپلیتیکی معطوف شد .

نادیده گرفتن تفاوت ها

به عنوان مثال، **هند** یک نشست منطقه ای را در سال 2020 برنامه ریزی کرد تا در مورد موضوع افغانستان با اعضای سازمان همکاری شانگهای گفتگو کند . چین و پاکستان در این نشست شرکت نکردند و در عوض در اسلام آباد با نمایندگان آمریکا و روسیه گروه **ترویکا پلاس** دیدار کردند .

به همین ترتیب، در دسامبر 2021، پاکستان از **ملا امیرخان متقی**، سرپرست وزارت امور خارجه طالبان و همچنین نمایندگان از ایالات متحده، اتحادیه اروپا، چین و روسیه برای نشست سران سازمان همکاری اسلامی (OIC) در مورد افغانستان که در اسلام آباد برگزار شد، دعوت کرد . هند دعوتی برای کنفرانس صادر نکرد .

سومین گفتگوی هند و آسیای مرکزی در همان روز برگزار شد و وزرای خارجه تاجیکستان، ترکمنستان، قزاقستان، جمهوری قرقیزستان و ازبکستان را گرد هم آورد تا در مورد وضعیت امنیتی در حال تحول در افغانستان گفتگو کنند.

شرکت کنندگان در این نشست بر اهمیت ایجاد یک دولت واقعا نماینده و فراگیر، مبارزه با تروریسم و قاچاق مواد مخدر، و اطمینان از عدم استفاده از خاک افغانستان برای پناه دادن، برنامه ریزی یا تمویل فعالیت های تروریستی تاکید کردند.

به منظور تامین امنیت مرزهای داخلی مربوطه خود، همسایگان افغانستان باید به طور موثر برای رفع نگرانی های امنیتی متقابل خود همکاری کنند.

ناتوانی آنها در همکاری با یکدیگر برای ایجاد یک برنامه هماهنگ و فشار دادن طالبان به مذاکره، وضعیت از قبل خطرناک را بدتر خواهد کرد. افغانستان تا زمانی که همسایگانش سیاست ها و اهداف متضاد خود را کنار نگذارند و چارچوب مشترکی برای مقابله با طالبان ایجاد نکنند، این خونریزی ادامه خواهد یافت.

سطری چند به ارتباط نویسنده این مقاله

من یک روزنامه نگار مستقل و مستقر در پشاور، پاکستان هستم. من با روزنامه های پاکستانی، یعنی با *Express Tribune*، *Frontier Post*، *The Statesman* و *The News* همکاری داشته ام. من همچنین در *Asia Times* و *Cover Asia Press*، انگلستان مقالات ام را منتشر کرده ام

اف.م. شکیل زورنالیست پاکستانی

----- با تقدیم احترامات «2022-12-31»

